

ŽELEZNIČARSKI GLASNIK

Časopis članov „Prometne zveze.“

Št. 23.

Izhaja 1. in 15. dne v mesecu.
Uredništvo in uprava: Dunajska cesta 9.

V Ljubljani, dne 1. decembra 1913.

Celoletna naročnina je K 3-60. Člani
„Prometne zveze“ dobe list brezplačno.

Leto I.

Za pravice sloven. železničarjev.

Interpelacija poslanca Fona, dr. Verstovška in tovarišev na Njegovo ekscelenco c. kr. železniškega ministra.

Razmere, ki so zavladaale zadnji čas v področju c. kr. ravnateljstva državnih železnic v Trstu v narodnostnem oziru, postajajo čedalje bolj neznosne in jasno pričajo, da činitelji tega ravnateljstva delujejo pod vidnim uplivom in pritiskom neke ponemčevalne tendence, ki jo mora slovenski narod najstrožje obsojati.

Ne samo, da se v vseh panogah c. kr. državnoželezniške službe zapostavlja na najprimitivnejši način slovenski element; ne samo, da je število slovenskega uslužbenstva, posebno uradništva, v področju goriimenovanega c. kr. železniškega ravnateljstva v kričečem nerazmerju s številom slovenskega prebivalstva; — se še to malo slovenskega uslužbenstva na njegovih domačih tleh na vse mogoče načine zapostavlja, šikanira in preganja.

Da podpisani pokrepimo te naše trditve, navajamo sledeča dejstva:

Proge tržaškega c. kr. železniškega ravnateljstva merijo 1031 km, od teh jih teče po slovenskih, oziroma hrvaških tleh 1003 km in 28 km po italijanskih tleh (proga Tržič—Červinjan—Belvedere). Po statistiki z dne 31. decembra 1912 je štel tržaško c. kr. želez. ravnateljstvo 458 uradnikov (vštevši uradniške aspirante in honorarne uradnike). Od teh jih je pripadalo 262 nemški, 145 slovenski in hrvaški ter 51 italijanski narodnosti. V razmerju s prebivalstvom, stoječim v okolišju c. kr. železniškega ravnateljstva v Trstu bi moralo biti uslužbenih pri tem ravnateljstvu 357 ali 77-97 postotkov uradnikov slovenske, 86 ali 18-99 postotkov uradnikov italijanske in 15 ali 3-4 postotkov nemške narodnosti. V resnici pa je 145 uradnikov slovenske, 51 uradnikov italijanske in 262 nemške narodnosti; toraj je uradnikov slovenske in hrvaške narodnosti 212 manj, onih italijanske narodnosti pa 35, med tem ko je uradnikov nemške narodnosti 247 več, kakor bi jih moralo biti po statistiki prebivalstva.

Kako se premešča uradnike? Premešča se redno le mlajše uradnike in to v pretežni večini uradnike nemške narodnosti. Tako je tržaško c. kr. železniško ravnateljstvo v tekočem letu premestilo Nemca asistenta Adolfa Lukana iz Sv. Lucije-Tolmina v Gorico, asistenta Roberta Herzoga iz Podnarta in asistenta Mario Adrario iz Podbrda na Jesenice. Po tem premeščenju sta prišla k prometu na Jesenice dva nemška uradnika, med tem ko sta oba slovenska uradnika na tej postaji odšla od prometa, in sicer eden radi bolezni, drugi pa vsled premestitve. Take sta toraj nekdanjo slovensko posest na slovenskih Jesenicah zasedla nemška uradnika.

Enako se tudi na postajo Gorico c. kr. državni kolodvor premešča le nemške uradnike, ker tako zahteva tamošnji postajanačelnik, inšpektor Fran Wieser, ki se je pri neki priliki izrazil: »Ich wähle mir meine

Beamten selber aus«, in kar je dokazano po aktih, ležečih pri načelniku I. oddelka c. kr. železniškega ravnateljstva v Trstu, pri višjem inšpektorju dr. Karolu pl. Seemannu. Zahtevo načelnika Wieserja, da pridejo v Gorico samo nemški uradniki in uslužbenci, podpirajo, oziroma izpolnjujejo gospod Leo Breymann, inšpektor in prometni kontrolor, Rikard Bierhandl, inšpektor in podnačelnik V. oddelka, Karol Pallasmann, višji inšpektor in načelnik V. oddelka in že prej omenjeni višji inšpektor dr. Karol pl. Seemann.

V Gorici je nameščenih: 9 nemških, 2 italijanska in 4 slovenski uradniki; 9 nemških, 2 italijanska in 8 slovenskih poduradnikov; 32 nemških, 2 italijanska in 35 slovenskih slug; 31 nemških, 1 italijanski in 36 slovenskih delavcev. Skupno je tedaj v Gorici 81 Nemcev, 6 Italijanov in 83 Slovencev. Omeniti moramo še, da se število nemških uslužbencev vseh kategorij neprestano veča, ker se vedno prestavlja, oziroma kliče nemške uslužbence iz nemških krajev, kakor iz Beljaka, Celovca, Solnograda v Gorico. Pribiti moramo tudi dejstvo, da se komaj došle nemške delavce nastavlja za čuvaje ali za vlakozpremno osobje, med tem ko morajo delavci slovenske narodnosti le delati v skladišču, dasi mnogi teh slovenskih delavcev služijo pri železnici do pet in več let. Kako drakonično nastopa načelstvo goriške postaje, kaže sledeči fakt:

Neki slovenski delavec je bil kaznovan, ker je govoril v skladišču slovenski, s 3 K. Ker je ravnateljstvo spoznalo to kazen za predrakonično in neutemeljeno, mu jo je pozneje odpustilo.

Germanizacijo na državnem kolodvoru v Gorici podpirajo pri ravnateljstvu v Trstu sledeči gospodje: dr. Ernest Samonigg, železniški koncipist pri VI. oddelku, ki je tajnik nemškega Volksrata in predsednik »Vereina deutscher Staatsangestellten in Küstenland«; Edvard Freudelsperger, železniški tajnik in podnačelnik VII. oddelka, ki ima tudi pri Volksratu eno prvih besedi, je zaupnik referentov posameznih oddelkov in zaupno posreduje premeščenja nemških uslužbencev iz drugih ravnateljstev k tržaškemu ravnateljstvu; dr. Robert pl. Sauter, cesarski svetnik, višji inšpektor in načelnik VI. oddelka in dr. Otokar Auredniček, vladni svetnik in prvi podravnatelj, ki nagovori Wieserja, ko pride v Gorico: »Wieser, du bist mein bester Freund!«

Kako se protežira nemške uslužbence v službi sami, sledeče:

Dokazano je, da se nemškim uradnikom ne kaznuje, dasi so zagrešili največje prometne nerednosti, ker tega ne dopuščajo Wieser, Bierhandl, Breymann in Pallasmann. Slučaj: Prometni poduradnik Novotny Venceslav v Avčah je bil radi prometnih nerednosti večkrat kaznovan z globo od 1 do 5 K; nemška prometna uradnika v Gorici, uradniški aspirant Moric Pfeiffer in asistent Adolf Lukan sta zakrivila velike prometne nerednosti, celo prometno nevarnost, a sta bila samo karana, tako da se ta dva gospoda

javno pobahata v goriški kolodvorski restavraciji, da se jima ni treba ničesar bati, četudi naredita karambol.

Slovenec vlakovodja Franc Sterle je bil meseca oktobra 1912 radi nereda pri prometu suspendiran, a še do danes ni uvrščen nazaj med vlakovodje; Nemec vlakovodja Filip Mokre je bil meseca avgusta 1913 na postaji v Avčah kmalu zakrivil trčenje vlakov števil 195 in 74. Ker je Filip Mokre zaupnik prometnega kontrolorja Breymanna in agitator za načelnika Wieserja, se je preiskava ustavila, oziroma se po predpisih ni naznanila c. kr. generalni inšpekciji za avstrijske železnice na Dunaju, ker bi to naznanilo škodovalo prometnemu kontrolorju Breymannu.

Nemec strojevodja Greger Venceslav je bil meseca marca 1913 obsojen radi tatvine v Novem mestu na 14 dni zapor; pri disciplinarni preiskavi pa ni bil odpuščen, kakor slovenski uradnik v Lescah, ki je imel v blagajni primanjkljaja 23 K in ki ni bil sodnijsko kaznovan.

Kako se zapostavljajo slovenski uslužbenci spričujejo tudi kvalifikacije. Pri letošnji kvalifikaciji so bili slovenski uslužbenci tako slabo kvalifikovani, da so se pritožili. Komisija je uvidela neprimerno, oziroma neresnično kvalifikovanje in je že nekaterim slovenskim uslužbencem kvalifikacijo izboljšala.

Omeniti je še, da se v gotovih zadevah dvornega svetnika, c. kr. ravnatelja Aleksandra Galambesa ne informira, ampak da se izdajajo naredbe v času, ko je on na dopustu, posebno kar se tiče nemških uslužbencev in postaje Gorice.

Glede izpraševalnih komisij poudarjamo podpisani, da je nadinspektor Karol Pallasmann, referent V. oddelka leta 1910. obljubil takratnemu državnemu poslancu Ivanu Hribarju ustmeno pod svojo besedo, dr. Vladimiru Ravniharju in profesorju Matku Mandiču, državnima poslancema, pismeno, da bodo nižji uslužbenci lahko odgovarjali pri komisijonelnih skušnjah v svojem materinem jeziku. To se pa ne godi, ampak se pošilja h komisijonelnim izpitom le komisijo, obstoječo iz samih nemških uradnikov.

Ker mora biti gospod dvorni svetnik Galambos poučen o ukrepih podrejenih mu organov, kolikor se tičejo personalnih zadev, ne more biti dvoma, da tudi sam podpira germanizacijo na državni železnici tržaškega okoliša.

Z ozirom na tu navedena dejstva si podpisani dovoljujejo sledeča vprašanja:

»1. Ali so Vaši ekscelenci znana ta dejstva, ki na najjasnejši način pričajo o pristranskem službenem postopanju s strani činiteljev c. kr. državno-železniškega ravnateljstva v Trstu napram uradništvu in uslužbenstvu slovenske in hrvaške narodnosti?

2. Ali je Vaši ekscelenci znano, da razni činitelji tržaškega c. kr. državno-železniškega ravnateljstva delujejo z vso paro za penemčenje dosedaj izključno slovenske posesti ob progah tržaškega c. kr. državno-železniškega ravnateljstva s tem, da nastav-

ljajo tja sistematično nemške uradnike in uslužbence, nevede slovenskega (hrvaškega) jezika?

3. Ali je Vaša ekscelenca voljna odrediti takoj potrebno, da bodo nastavljeni na čisto slovenskih (hrvaških) tleh tržaškega železniškega ravnateljstva, kamor pripada tudi Gorica in Jesenice, samo uradnike slovenske (hrvaške) narodnosti?

4. Ali je Vaša ekscelenca voljna odrediti, da se večnemu šikaniranju in zapostavljanju slovenskega (hrvaškega) železniškega uradništva in uslužbenstva sploh stori enkrat konec?

5. Ali je Vaša ekscelenca voljna odrediti eventualno celo odstranitev tistih činiteljev administrativne in eksekutivne službe pri c. kr. državno-železniškem ravnateljstvu v Trstu, ki so s svojim narodno pristranskim početjem jasno pokazali, da so zastopniki vsenemške propagande in eksponentje nemških narodnih svetov, ter kot taki na Slovenskem absolutno nemogoči?

6. Ali je Vaša ekscelenca z ozirom na to, da se nepravilno kvalifikovanje kaznuje po § 95 službenega reda za uslužbenca c. kr. državnih železnic celo z odpustom, voljna, najstrožje zaukazati c. kr. državno-železniškemu ravnateljstvu v Trstu, da organi tega ravnateljstva kvalifikujejo slovenske (hrvaške) železniške uradnike in uslužbence povsem nepristransko, in sicer tako, kakor v resnici zaslužijo?

7. Ali je Vaša ekscelenca voljna odrediti, da bodo nižji uslužbenci tržaškega železniškega ravnateljstva, ki nemščine niso zadostno zmožni, lahko polagali izpite v svojem materinem jeziku, in da se zato določijo za take izpitne komisije uradniki, ki razumejo slovensko (hrvaško)?

Na Dunaju, 5. novembra 1913.

Dr. Dulibić, Grafenauer, Pišek, Roškar, dr. Šusteršič, dr. Žitnik, vit. Pogačnik, dr. Krek, dr. Korošec, dr. Jankovič, J. Hladnik, Povše, Fon, dr. Verstovšek, M. Brenčič, Gostinčar, Jarc, dr. Benkovič, dr. Laginja, Mandić, Spinčić, Demšar, Prodan, Perić, dr. Sesardić.

Nesramnost železniškega zdravnika juda dr. Baderja v Gorici.

V Gorici je velik muzej čudnih znamenitosti, ki jih hočemo polagoma vse popisati, da svet izve, kako srečno železničar na Goriškem živi. Danes se moramo pečati z dr. Baderjem, zdravnikom c. kr. državne železnice gospodujoče v Gorici. Njemu spada v zgodovini že radi tega prvo mesto, ker je jud. Pred enim letom ga nam je nesrečna usoda naprtila. Poprej smo imeli za zdravnika gospoda dr. Wolferja, ki pa je odstopil. Mož je bil obče priljubljen, svojo službo je opravljal vestno v zadovoljstvo vseh, ki so se morali k njemu zatekati. Razliko tedaj zdaj tem bolj občutimo, kajti dr. Bader se je takoj izpočetka izkazal za ravno nasprotje tega, kar bi mož biti moral. Njegova brezvestnost in njegov surov nastop napram bolnikom ga je takoj markiral v očeh železniških uslužbencev. Čudimo se samo, da so imeli uslužbenci potrpljenje z njim, dasiravno je vsakdo vedel, da je možev nastopanje krivično. To potrpljenje pa je dalo dr. Baderju pogum in njegov judovski greben mu je rastel nemoteno naprej. Slučaj pa, ki se je doigral v novem času pa nam ne dopušča, da bi še nadalje molčali. Dr. Baderja moramo svetu pokazati v pravi luči, da svet spozna njegovo maniro kot zdravnik in kot človek.

Dne 8. novembra 1913 se je javil pri dr. Baderju prožni strežaj Josip Udovič bolnega. Zdravnik mu je zapovedal, naj se oglasi čez dva dni zopet pri njem v Gorici. Bolnik je napravil čez dva dni to pot, a ko

se je zopet povrnil domu, se mu je bolezen tako poslabšala, da je bilo še isti večer treba sprave z Bogom. Drugi dan, 11. novembra in 12. novembra je bolni Udovič zastoj prosil brzojavno, naj ga zdravnik obišče, šele 13. novembra se je dr. Baderju zljubilo pogledati bolnika. Človek bi mislil, da se bo visokorodni gospod zdravnik opravičil radi zamude, da bo prišel s kako tolažilno besedo na dan. Kaj še? Konstatiral je, da je Udovič le **'lenuh'**, da je popolnoma zdrav in da mora nastopiti službo. Arogantno se je razkorčil, zakaj bolnik ni prišel sam v Gorico in zakaj ga kliče na dom ter da bi vsaj njegova žena lahko prišla k njemu v Gorico. Udovičeva je strogega doktorja opozorila na svoj stan — 14. novembra, to je drugi dan je porodila — da ni za hojo, on pa se je surovo in oblastno obregnil z dostavkom: Udovič, pri meni ste zdrav in morate v službo — če pa vam ni prav, pa greste lahko v bolnišnico. Umevno je, da Udovič ni mogel nastopiti službe, ker je bil bolan in ker si drugače ni mogel pomagati, je 17. novembra nastopil svoj sedemdnevni dopust. 18. novembra se je Udovič z veliko težavo spravil na pot v Gorico iskat privatne zdravniške pomoči. Primarij gospod dr. Breclj, na katerega se je Udovič obrnil, je konstatiral **tifus**, ter poslal bolnika takoj v bolnišnico.

Mislimo, da k temu ni potreba posebnega komentarja, saj si iz tega slučaja vsak lahko sam napravi sodbo o zmožnosti dr. Baderja. Velika nevarnost je bila, ker bi bil lahko Udovič okužil s svojo boleznijo po nemarnosti dr. Baderja svojo okolico in na svojih vožnjah v Gorico in domu potujoče občinstvo. Edino c. kr. ravnateljstvu priporočamo in zahtevamo, da tega zdravnika takoj odstrani. To zahteva njen ugled in interes. Zdravnik, ki za tifusom obolele v službo goni, češ da so zdravi in le lenuhi, je pri tako nevarnem obratu kakor je železnica popolnoma nemogoč in — nevaren, in če je še tako dobro protežiran jud — naj gre — iti mora! Opozarjamo na to državne poslance in jih prosimo, da store primerne korake. Opozarjamo pa tudi na ta slučaj goriško okrajno, deželno in tudi državno oblast, ker ni bila tu nevarnost okuženja samo okrajna in deželna, ampak vzpričo vozečega se občinstva tudi državna.

Brez dela ni jela.

Kako temu odpomoči?

Sedanja doba je doba hude gospodarske krize. Posledice se kažejo povsod in v vseh mogočih oblikah. Kakor po navadi, občuti to krizo tudi sedaj najbolj delavstvo, bodisi pri veleindustriji ali pa v mali obrti. Brezposelnost je zavzela že tako obsežne plasti, kakor le malokdaj poprej. Stotisoči so prisiljeni praznovati in le s težavo si ta in oni pribori delo in druh. Pod tem pritiskom se je vendar začela tudi že široka javnost brigati, kako preskrbeti brezposelnim dela. Pa tudi prav umevno, kajti brezposelnost ni na vse zadnje zadeva zgolj delavstva, ampak nje posledice znajo postati javna nesreča.

Vprašanje, kako naj se brezposelnost vsaj deloma odpravi in se nje posledice kolikor mogoče ublažijo beli sedaj glave tistim, ki so za javno življenje odgovorni. V prvi vrsti se govori o zavarovanju zoper brezposelnost. Ne rečemo, da bi tako zavarovanje ne imelo smisla, bi vsaj prva in najnujnejša sila bila odstranjena od ubogih delavskih družin. V naši Avstriji se je do danes za brezposelne skrbelo le po delavskih organizacijah samih. Strokovna društva so zadnja leta obrnila temu predmetu veliko pozornost in mu nakazala tudi zdatnih denarnih sredstev. Vsako leto se po delavskih in strokovnih društvih porazdeli znatne vsote

med člane, ko so brez dela. V taki meri pa, ki jo zahteva sedajna kriza, obstoječe samopomožne naprave nikakor niso kos svoji nalogi. V prvo je treba gledati vendar le na lastne člane, dočim ostanejo izven organizacije stoječi neopaženi in končno je treba pomisliti, da tudi moč organizacij vsahne, če se vedno in vedno izčrpava — in kaj potem? Ponekod se je začelo ugibati, da se zasebnodruštvenim blagajnam priskoči z javnimi sredstvi na pomoč. Nekatera mesta v Nemčiji in Švici podpirajo imenovana društva iz mestnih blagajn; drugod pa se zopet polpirajo reveži izdatneje iz ubožnih zakladov.

V Avstriji se do sedaj še ni poskusilo ne to ne ono. Mestni zastopi se za to zadevo enostavno nič ne brigajo po največ pa tudi nimajo smisla za to. Izjemo — vsaj nekoliko — dela Dunaj. Župan dunajski je v svojem nastopnem govoru izrecno povdaril, da boji mestnega zastopstva naloga tudi skrb, da ne prezre brezposelnosti in njega posledic in obljubil, da tudi sam ne bo pustil te zadeve v nemar. Ta izrek je pa dal tudi za delavstvo vedno skrbnim socijalnim demokratom povod za napade na krščansko socialno stranko, dasiravno vedo, da se take zadeve ne rešijo kar čez noč, njim zadostuje, da zabavljajo zoper političnega nasprotnika in hujskajo nerazsodno delavsko paro. Vprašali bi se naj je-li dr. Weihskirchner imel dosti časa, da izvede, kar je označil kot potrebno, nepobitno pa je, da je dal on inicijativo, da bo dunajska mestna uprava zadevo zasledovala in končno tudi povoljno rešila. O kako in kedaj je treba veliko posvetovanj in veliko zmag, predno je mogoč sklep.

Da je pa samo v podporah vse ležeče, da se delavsko siromaštvo odpravi, pa tudi ni res. Veliko pripomorejo tudi posredovalni uradi za delo in službe. Dunajska krščanska socialna stranka je že pred desetletji storila korak, ki jo odlikuje kot mater vseh slojav. Že nepozabni župan dr. Karol Lueger je zasnoval mestni posredovalni urad, da olajša delavstvu boj za vsakdanji kruh. Da se delo tega urada primerno pojasni bodi povedano, da je isti v letu 1912 preskrbel na Dunaju in na zunaj 159.513 služb. Storil bi urad pa še lahko in rad veliko več, ko bi obstojali enaki uradi tudi v drugih večjih mestih in bi se le-ti medsebojno podpirali in informirali. Socijalni demokrati naj se torej obrnejo s svojimi zabavljicami zoper iste mestne zastope, ki dosedaj še niso čutili potrebe se za brezposelno delavstvo pobrigati in Dunaj posnemati.

Še važnejše, kakor vse podpore in vse posredovalnice pa bi bilo delavcu dati dela. Podpora pač v nikakem slučaju ne more doseči rednega zaslužka in ublažiti bedo popolnoma. Najdelavnejša in najskrbnejša posredovalnica navsezadnje nič ne zaleže, če primanjkuje primerne dela. Kako pa se naj pripravi delo? Tudi tukaj si vzemimo Dunaj za vzgled. Velike mestne naprave, kakor so plinarne, elektrarne, vodovodi in cestne železnice zaposlujejo celo armado delavstva vsaj za več let neprenehoma, če ne stalno. Seveda brihtnim socijalnim demokratom tudi to ni všeč, njim bi bilo ljubše, da bi mesto prepustilo take naprave špekulativnim židovskim velekapitalistom ali pa, da bi pokupilo njih stare podrtije. Zadnji dve leti, ko se na Dunaju za privatni denar skoraj nič ni zidalo, je bilo zopet le mesto, ki je gradilo številne šole, uradna poslopja, stanovanja za uslužbence, kolodvore, bolnišnico in javno skladišče in tako dalo veliko dela in zaslužka. Seveda sedaj pa so sredstva izčrpana, ker se županu še ni posrečilo priti do posojila, ki ga rabi za izvedbo vseh načrtov. Treba bi bilo sedaj z deli prenehati ali pa se ukloniti in najeti posojilo pod sedaj vladajočimi neugodnimi pogoji. Župan in njegova krščanska socialna večina občinskega

zastopa so se odločili za zadnje. Če socijalni demokrati tega koraka niso že sami zahtevali, morali bi biti vsaj s sklepom večine zadovoljni, tako bi mislil vsak, a vsak bi se motil. V mestnem svetu, v deželni zboru, po svojih glasilih in shodih upijejo in kriče, kakor da bi se šlo za lahkomišno zadolženje, ki nima nikake opravičbe. Seveda v nerudeh krogih se ve koliko je kričavost sodrugov vredna, preko nje se koraka hladnokrvno in mirnodušno na dnevni red. V naslednjih dneh najme mesto Dunaj 60 milijonov posojila, da izvede celo vrsto načrtov in tako da tisočim delavcem dela in jela, za kar naj bodo hvaležni vladajoči krščansko socijalni stranki. Socijalnim demokratom pa ostane pečat popolne nesmiselnosti za revne sloje slej ko prej na čelo pritiskjen. Naj se še hliji kolikor hočejo, da so prijatelji ljudstva, kdor jim bo branil, ampak kdor jim verjame je najmanj zelo neumen.

Lisjakovo popotno pismo.

Gospod urednik. Ko sem se zadnjič vracal z Goriškega sveta, sem se malo ustavil v Ljubljani, da izvem kaj novega in zanimivega. V Ljubljani, koder delajo vse sorte časopise in kujejo vse sorte novice, tu ni težko kaj ujeti, česar človek tam zunaj še misli ne. Ljubljana je vendar znana daleč na okrog kot napredno mesto, koga pa ne veseli slišati res kaj naprednega. No ne rečem, da bi se bil posebno varal, da bi pa bil z vsem zadovoljen, se pa tudi ne morem posebno pohvaliti. Tudi v Ljubljani je še marsikaj narobe. Tako mi ne gre v glavo, da se v Ljubljani najprvo »zdani« in čez nekaj ur pozneje pa šele izhaja »zarja«, če ji dovoli gospod drž. pravnik. Saj vendar povsod drugod zaseda poprej jutranja zarja predno se začne daniti. Posledica tega je nemara, da je v »Danu« tudi vse narobe, namreč namesto resnično, lažljivo, namesto dostojno, neotesano, namesto jasno — mračno, namesto zlikano — neotesano i. t. d. V »Zarji« je baje ravno tako, torej tudi narobe. V napredni Ljubljani bi moralo biti vse do pičice napredno, ne pa staroveško, kakor je na pr. glavno poslopje glavnega kolodvora z vsemi koti in luknjami vred. Kaj pomaga še tako rudeče-napredno uradništvo, če pa ostane slika ista kakor je bila pred polstoletjem in če se napreduje le nazaj in ne naprej. To so bili moji prvi utisi, ki sem jih dobil v Ljubljani — mogoče samo radi tega, ker nimam za naprednost posebno pravega pojma in razuma.

Od mojih prijateljev čujem sem pa tja kako zanimivost o naših nasprotnikih, a le malo popolnega, tako da ne vem ali so tovariši nasproti njim, tako pohlevni, bojazljivi, podjarmljeni ali pa so jim že popolnoma udani. Tudi to se mi zdi narobe, če človek nima korajže svoje prepričanje vselej in povsod pokazati in zastopati. Slišal sem namreč, da so v skladišču glavnega kolodvora že začeli rudečkarji drugačemislečim sodelavcem s pestmi vbijati svojo mednarodno maniro in oliko in da jim za taka junaštva dajejo predstojniki še potuho s tem, da take slučaje »zatušajo«. Kaj bi morali naši v takem slučaju napraviti? Nič drugega, kakor isto, kar so napravili nasprotniki pred par leti z nekim našim, ki je bil potem vržen na cesto, da je lakote poginil. Takrat so nasprotniki dosegli, kar so hoteli. Znebili so se enega neljubega jim tovariša, našinci pa so spravili klofuto mirno v žep, zdaj so dočakali drugo in bodo mirno čakali še nadaljnjih. Narobe je, če take babure nosijo hlače — znak močnatosti in ne ščitijo svoje enakopravnosti.

Nekega večera sem se klatil po glavnem trgu in opazil pod turnom mestnega magistrata vse razsvetljeno. Radoveden, kakor

sem vedno, se splazim po stopnjicah v prvo nadstropje in čakam, da se odpro vrata, da smuknem noter pod kako klop. Posrečilo se mi je in tako sem bil navzoč pri občinski seji. Za me je bilo precej dolgočasno, kaj se vendar jaz razumem na razne odseke in različne zaklade, pač pa je izzval mojo pozornost predlog nekega svetnika, da se naj gospode mesarje stolnega mesta Ljubljane pouči, da če je goveda in druga domača žival tako po ceni, kakor je sedaj, da se mora tedaj tudi cene mesu primerno znižati. Nekaj drugih je bilo za to, nekaj pa zoper in ko se je glasovalo sem radovedno stegnil svoj vrat izpod klopi, da vidim enkrat popolno naprednost Ljubljane in skrb njene napredne magistratne večine za ubožano ljubljansko prebivalstvo. V tem, da bodi meso ceneje so si bili gospodje edini, ko pa je prišlo na vrsto, da se gospodom mesarjem in naprednim volilcem zažuga s šibo, so pa bili tisti gospodje, ki sede v levih klopih in ki se zovejo cvet naprednjaštva zoper. To se mi je pa dopadlo. Gospod urednik, ki delate časopis za železničarje, vam povem, da je bil med temi naprednjaki tudi nek gospodek od železnice, o katerem pravijo, da ne bi ribal magistratnih klopi, ko bi ne bilo na kolodvoru takih ljudi, ki so volili napredno, ker so pričakovali od njega kaj smisla za revne ljudi, ki bi si tudi radi včasih privoščili grižljaj govednice. Spravite to za spomin in ko se vrše zopetne občinske volitve, povejte to novico železničarjem — vsem naprednjakom socije —, da se ne bodo več tako opekli. Kakor se mi zdi, imate tudi v Ljubljani precejšnje število železničarjev združenih v »Prometni zvezi«, ako ti storijo svojo dolžnost ob času volitev, se marsikaj lahko na boljše spreobrne. Ali so ti možje za bližnje deželnozborske volitve kaj storili? Njih tovariši po deželi stoje trdno kakor skale v taboru Slovenske Ljudske Stranke, oni se zavedajo kamor spadajo kot krščanski železničarji, ali o Ljubljančanih si pa ne upam izreči nobene sodbe, da ne bi napravil kaj narobe ali se pa celo komu kaj zameril, dokler ne vidim dejstev. Upam pa, da v naših vrstah ni lažnega naprednjaštva, da prevladuje pri slehernem našem tovarišu toliko zrele pameti, da ne bo zašel na narobe pot in lezel nazaj v srednjevečnost vitezov in valpetov.

O vseh drugih ljubljanskih novicah Vam pa poroča prihodnjič udani Vaš

Lisjak.

Organizacija.

Plačilnica Prvačina sklicuje na dan 7. decembra t. l. društveni sestanek ob pol 4. uri popoldne v Dornberg na dom tovariša voditelja. Dnevni red obsega velevažne stanovske zadeve, zatorej ne zamudi sestanka nobeden. Člani bratskih plačilnic bodo dobrodošli gostje in so istotako vljudno vabljeni.

Člani skupine »Prometne zveze« v Ljubljani juž. žel. se vljudno kakor nujno naprošajo, da nemudoma dopošljejo svoj natančni naslov, bivanje in pošto, kamor naj se jim pošiljajo razne društvene pošiljke. Veliko je namreč članov, ki ne dobivajo društvenih pošiljatev in tudi ne »Železničarskega Glasnika«, ker jih pošta vsled napačnega naslova ne more dobiti. Ker pa je nujno treba reda, naj vsak član skupine pošlje svoj natančni naslov na Jakob Milavec v Ljubljani, Zalogarjeva ulica 9.

Zahvala. Člana Bratašević Kristijan in Sever Leopold se centralnemu vodstvu »Prometne zveze« za prejete podpore najiskrejeje zahvalujeta.

Umrli je dne 21. novembra 1913 v deželni bolnišnici v Ljubljani soproga našega vrlega in zvestega člana g. Petra Jernejca, gospa Marija Jernejc. Naj počiva v miru dobra žena!

Popravek. Zadnjič smo v poročilu o izrednem občnem zboru skupine Ljubljana poročali, da je bil izvoljen v odbor g. Franc Bučar, res pa je bil izvoljen g. Ivan Bučar. Pomotoma smo pa izpustili, da je bil v odbor izvoljen tudi g. Garbeis Ivan.

Skupinam in plačilnicam. V zimskem času smo, ko so dolgi večeri in dolgočasne nedelje. Res je, da železničarjem tudi po zimi ni dolgčas, ker njihova služba je že tako urejena, da niso nikoli prosti. Vendar je v tem času potrebno, da se z vso vremo poprimemo dela za »Prometno zvezo« in za svoj časopis. Pravila »Prometne zveze« zahtevajo, da se v zimskem času vsaj vsak mesec enkrat priredi društveni sestanek, kjer naj se člani razgovarjajo o društvenih in stanovskih zadevah. To določbo je treba na vsak način upoštevati, ker ta določba ni samo radi lepšega v pravilih. Tudi sestanki so velike važnosti za razvoj organizacije, so pa tudi velike važnosti, ker se člani pri teh sestankih razgovarjajo o težavah svoje službe in ako se potem take reči napišejo in pošljejo v časopis, potem zvedo tudi merodajni krogi o krivicah in težavah, ki jih imajo železničarji. To pa je velik korak naprej. Kdor ne kriči in pove, kje ga čevljev žuli, nikdo ne ve, da ima premajhne čevlje. In ravno tako je z železničarji. Ako nič ne tožijo, cel svet misli, da se jim godi kakor našim prastarim starišem v raju. Direkcija in ministrstvo, vse je zadovoljno in v svojem zadovoljstvu pozabijo na uslužbenca. Glede govornikov gre uase uredništvo rado na roko in jih v slučaju tudi preskrbi. Treba je pa sedaj tudi, da se pobrigate za svoje glasilo, mu dobite naročnikov in oglasov. Mnogo je naših prijateljev, ki bi radi naročili in plačali naš list, ako bi jih kdo zanj nagovoril. Kjer kupujete svoje potrebščine, tam glejte da bodo imeli naš list naročen. Ne hodite v gostilne, kjer nimajo našega lista! Letošnje leto vsled delavnosti skupin in plačilnic nismo dobili niti enega naročnika. Sedaj naj bo drugače. Novo leto se bliža, zato hitro na delo.

Celega letnika »Železničarskega Glasnika« imamo nekaj izvodov na razpolago, kdor ga želi, ga dobi za navadno ceno pri upravnishtvu. Skupine in podružnice sezite po njem!

Za delavce južne železnice.

V prid delavcem je južna železnica določila sledeče vozne udobnosti.

Začasne legitimacije (sive knjižice) in legitimacije za železniške delavce in težake (zelene knjižice s krilatim kolesom, nadalje legitimacije za žene in otroke železniških delavcev in težakov (rudeče knjižice s krilatim kolesom) dobe od 1. januarja 1914 naprej veljavo tudi za ogrske proge južne železnice.

Sive knjižice sedanje oblike se uničijo in dobe delavci nove. Druge zgoraj imenovane legitimacije se ob prolongiranju opremijo s posebnim pečatom, glasom katerega so veljavne na južnoželezniških progah na Ogrskem in Hrovaškem.

Prostnice (Freischeine) delavcev, ki služijo najmanj že eno leto se opremijo ravno tako z kuponi za 24 tja in povratnih voženj in za iste proge, kakor je določeno stalno osobje. Med letom se prostnice ne zamenjavajo.

Prostih voznih kart (Freikarten) dobe delavci v svrhu izrabe dopustov in sicer. Po triletnem nepretrganem službovanju na leto eno, po petletnem nepretrganem službovanju do tri in po desetletnem nepretrganem službovanju do pet in za družino teh slednjih upoštevajoč okrožnico 130/A od leta 1911 izjemoma do dve.

Preluknane fotografije niso veljavne za nove legitimacije.

Razno.

Dies irae (dan jeze). Pri današnjih volitvah v splošnem volivnem razredu so bili z veliko večino izvoljeni v desetih okrajih na Kranjskem sledeči kandidatje Slovenske Ljudske Stranke in sicer gg.: V ljubljanski okolici (sodni okraj Ljubljana brez ljubljanskega mesta: Mihael Dimnik, kmet in načelnik Kmečke zveze v Jaršah ob Savi št. 6. V sodnih okrajih Radovljica—Kranjska gora—Tržišč: Ivan Piber, župnik v Gorjah. V sodnih okrajih Kranj—Škofja Loka: Evgen Jarc, državni poslanec v Ljubljani. V sodnih okrajih Kamnik—Brdo: Ivan Lavrenčič, dekan v Kamniku. V sodnih okrajih Vrhnika—Logatec—Idrija—Cirknica: Anton Kobi, posestnik in trgovec na Bregu, občina Preserje. V sodnih okrajih Postojna—Senožeče—Ilirska Bistrica—Vipava—Lož: Dr. Vladislav Pegan, deželni odbornik v Ljubljani. V sodnih okrajih Litija—Višnja gora—Rateče: Dr. Ivan Zajec, deželni odbornik v Ljubljani. V sodnih okrajih Krško—Kostanjevica—Mokronog—Trebne: Ivan Hladnik, župnik in državni poslanec v Trebeljnu. V sodnih okrajih Kočevje—Velike Lašče—Ribnica—Žužemberk: Fran Jaklič, državni poslanec v Dobropoljah. V sodnih okrajih Novo mesto—Črnomelj—Metlika: Alojzij Mihelčič, župan na Lokvici. Tako je slovensko katoliško ljudstvo jasno povedalo, da ne mara nasprotnikov krščanstva.

Najbogatejša ženska v Avstriji je so-proga angleškega poslanika na Dunaju, ki je prinesla seboj iz Amerike 340 milijonov. Pač lepa dota.

Mlečno pivnico za revne otroke otvorijo te dni v Londonu. Vsak dan se bo brezplačno razdelilo 80 litrov mleka od cepljenih krav. Za to v resnici plemenito in koristno ustanovo so se zavzele dame najvišjih krogov in se v kratkem otvorijo še nadaljne take pivnice.

Kako gospodarijo socijalni demokrati z delavskimi denarji. Velik škandal so odkrile oblasti pri bolniški blagajni v Solingenu, katero so opravljali socijalni demokratje. Pili so najdražja vina (šampanjca), vozili se z avtomobili, občevali z dvomljivimi ženskami, vsako leto napravili imenitno gostijo, pri kateri se je za posameznika plačalo velikansko vsoto 70 K. V sredo 12. novembra je sodnija v Elberfeldu obsodila rdeče lopove v skupno kazen treh let, enega mesca in treh tednov ječe; poleg tega načelstvo v 320 mark nemškega denarja denarno globo. Upravitelj blagajne je bil nek Reinhard. Pred devetimi leti so ga izbrali socijalisti za načelnika z letno plačo 4400 mark. Toda s to velikansko plačo sodrug ni mogel izhajati. Imel je razna znanja v Elberfeldu, kjer se je izborno zabaval, plačeval visoke napitnine in drugo. Več stotakov je izdal eno noč za dragocene pijače. Ni čudo, da je ta delavska pijavka porabila 100.000 mark iz bolniške blagajne. Drugi odborniki so za to zapravljalnost dobro vedeli, a bili so njegovi prijatelji, katerim se je tudi pri tem načelniku zelo dobro godilo. Sami so si izposojevali denar iz blagajne, eden n. pr. 9500 mark, s katerimi si je kupil hišo. Z ničvrednimi vlačugami je zapravljala ta čedna družba delavski bolniški denar. Za pogrebe in zdravnika ni bilo denarja, pač pa za druge

Dolžnost vsakega zavednega železničarja je, da agitira za „Prometno zvezo“ in za naš list ter da kupuje le pri trgovcih, ki v našem listu inserirajo.

lumparije. Z 60 markami bi se mogla preživeti cela delavska družina na teden, toda tu je eden izmed rudečkarjev v eni noči zapravil stotake. — To so pravi prijatelji delavstva. Le volimo zastopnike te stranke, pa se nam bo godilo dobro!

Mesečni sestanek skupine Ljubljana južna železnica se vrši odslej naprej vsako prvo soboto ob navadni uri pri Starem Tišlerju v Kolodvorski ulici. Odbor skupine prosi vse člane, da se teh sestankov udeležujejo v velikem številu.

Državni železničarji imajo svoj redni mesečni sestanek vsako prvo soboto v mesecu v Rokodelskem domu ob navadni uri zvečer. Ker so ti sestanki velike važnosti, se prosi, da se jih člani v velikem številu udeležujejo.

Gričar & Mejač

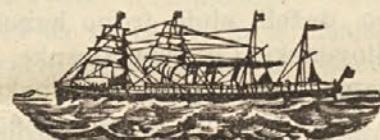
Ljubljana, Prešernova ulica 9

priporočata svojo največjo zalogo izgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke.

Novosti v konfekciji za dame.

Edina in najkrajša črta v Ameriko!

Samo 6 dni
HAVRE
NEW-YORK
francoska
prekomorska
družba.

Veljavne vožnje liste (šifkarte) za francosko linijo čez Havre, ter liste za povratek iz Amerike v domovino in brezplačna po-oblastveno potrjena potovalna jasnita daje ED. ŠMARDa pisarna v Ljubljani, Dunajska cesta št. 18 v novi hiši „Kmetске posojilnice“ nasproti gostilne pri „Figovcu.“

Priporočamo

domačo trgovino z oblekami

Maček & Ko.

v Ljubljani, Franca Josipa c. 3.
Založniki c. kr. priv. južne železnice.
Solidna postrežba! Najnižje cene!

Velika in moderna zaloga oblek za gospode, dečke in deklice **A. KUNC**, Dvorni trg 3
na voglu Židovske ulice Naročila po meri točno in priznано dobro.

H. SUTTNER
LJUBLJANA

Glavni trg št. 25
Sv. Petra cesta 8

priporočata svojo največjo zalogo priznано najboljših **švicarskih ur** z znamko „IKO“ in „ZENITH“. Najzmernejše cene. Postrežba točna.

Izšel je nemški
Koledar
Prometne zveze
za navadno leto
1914
Cena koledariju je 1 K
Naročite ga!

Adalbert Kassig
Ljubljana, Židovska ulica.

Zavod za uniformo, krznar in izdelovatelj čepic priporočata svojo veliko zalogo vsakovrstnih uniformskih predmetov za železničarje, kakor: čepice, gumbе, rosete, žnore, piščalče i. t. d. Čepice zimske in letne za strojevodje, kurjače — itd. v raznih oblikah po najnižji ceni. — Postrežba točna.

JULIJA ŠTOR
Ljubljana, Prešernova ul. 5
velika zaloga

F. L. POPPER ČEVLJEV
najboljše kakovosti za gospode, ženske in otroke po izredno ugodnih cenah. — Čevlji za turiste — higienični čevlji za otroke — Lawn-tenis čevlji

Velika zaloga modernih slamnikov.

Klobuke, cilindre in čepice
v najnov. fasonah in v veliki izbiri

priporočata
Ivan Soklič, Ljubljana, Pod trančo št. 1.
Pristni Panama-slamniki od 9 K do 50 K.

Anton Rojina, Ljubljana
Kolodvorska ulica
Pohištvono in stavbno mizarstvo.

Pozor pri nakupu!

Kdor hoče imeti res trpežno, zanesljivo in ceno uro, dalje fino izdelane verižice, prstane, uhane, splošno vse v to stroko spadajoče predmete, naj ne prezre trdke

Ivan Ravnihar, urar
Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 44.
Postrežba točna in solidna. Sprejemajo se tudi razna popravila.

R. MIKLAUC, LJUBLJANA,

priporočata gosp. železničarjem posebno ugodno blago za moške in ženske obleke, perilo, pogrinjala, odeje itd. — Na novo je vpeljana v podružnici „PRI SKOFU“, pred Škofijo, št. 3. nasproti gostilne pri Sokolu, velika zaloga izgotovljenih oblek za moške in dečke, kakor tudi ženske jopice. Obisk te občne nad 40 let obstoječe trdke se vsakemu priporočata.